

δύτερον προέβησαν κατά τι καὶ ἐν τῇ διακοσμήσει ταύτῃ ἐγκατέμιξαν εἰκονίδια τινα ἔχοντα καθαρῶς χριστιανικὸν χαρακτῆρα. Λαμπρὸν τοιαύτης μικτῆς συνθέσεως ὑπόδειγμα παρέχουσιν ὡσαύτως αἱ κατακόμβαι τῆς Νεαπόλεως. Ἐν τῇ ὑπ' ἀρ. 7 δημοσιευομένῃ τοιχογραφίᾳ μεταξὺ τῶν ποικίλων εἰκόνων, τῆς ἐν τῷ μέσῳ Νίκης, ἐρωτιδέων, ψυχῶν, προσωπίδων, πτηνῶν κτλ. εὑρηνται καὶ τέσσαρες σκηναὶ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ὧν μία ἐγένετο ἐξίτηλος. Ἀλλὰ καὶ ἐν Ῥώμῃ παραπλήσια θέματα, δένδρων, ἀνθέων, πτηνῶν, ἐρωτιδέων κτλ. εὑρηνται ἐν μεγίστῃ πληθύνει· τὰ ἄριστα τούτων περιέχουσιν αἱ κατακόμβαι τοῦ Ἁγίου Καλλίστου. Δεῖγμα ἐξ αὐτῶν παρέχει τὸ χαρίεν κόσμημα τὸ ἐν τῇ εἰκόνι 8.

Αἱ διακοσμητικαὶ αὗται συνθέσεις ἔχουσιν ἰδιάζουσαν σημασίαν, διότι μαρτυροῦσιν ὅτι ἐν τῇ διακοσμήσει τῶν νεκρικῶν αὐτῶν μνημείων οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ διετήρουν τὰ αἰσθήματα τῆς ἀρχαίας κοινωνίας, ἥτις ἀπέφυγε ν' ἀπεικονίζῃ ἐπὶ τῶν τάφων πᾶν ὅ,τι ἠδύνατο νὰ προξενήσῃ εἰς τὸν θεατὴν θλίψιν καὶ ἀπογοήτευσιν. Τὸ θέλγητρον ὅπερ ἐπιπνέει ἐπὶ τοῦ διακόσμου τῶν φατνωμάτων ἐν ταῖς κατακόμβαις εἶναι ἀνάλογον πρὸς τὸ ἐν ταῖς πομπηϊαναῖς γραφαῖς, πρὸς ἃς ἔχει ὁ διάκοσμος οὗτος μεγίστην ἀναλογίαν καὶ ὁμοιότητα.

Εἰκ. 8. Κόσμημα ἐξ Ἁγίου Καλλίστου (Schultze).

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰ θέματα τὰ ἔχοντα θρησκευτικὸν χαρακτῆρα, ἡ ἀρχέγονος χριστιανικὴ τέχνη τὸ πρῶτον περιορίσθη, ὡς προείπομεν, εἰς τὸν συμβολισμὸν ὑπὸ τὴν στενοτέραν αὐτοῦ σημασίαν, εἰκονίσασα δι' ἱερογλυφικῶν ὡς εἰπεῖν διάφορα ἀντικείμενα μυστικῆς σημασίας. Τοιαῦτα μυστικὰ σύμβολα ἐν ταῖς κατακόμβαις εὑρηνται πολυάριθμα. Σπουδαιότατον καὶ συχνότατον τούτων εἶναι ὁ ἰχθύς, ἐν ᾧ οἱ πιστοὶ διέβλεπον εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ· τὰ γράμματα τῆς λέξεως ταύτης ἀποτελοῦσι τ' ἀρχικὰ τῶν λέξεων Ἰησοῦς, Χριστός, Θεοῦ, Υἱός, Σωτήρ. Ἐκ τῶν ἄλλων συμβόλων ἄξια μνείας εἶναι ὁ ἄμνός παριστώμενος ὑπὸ διαφόρους τύπους, ἡ ἄμπελος καὶ ὁ λέων, ἀναφερόμενοι εἰς τὸν Χριστόν, ἡ περιστερά, ἡ δορκάς, ἡ ἄγκυρα, ὁ ἀετός, ἡ λύρα ἀναφερόμενα εἰς τοὺς πιστούς, τὴν ἐκκλησίαν κ.τ.λ.

Καὶ ἐν ταῖς πρώταις δι' ἀπεικονίσαι σκηνῶν ἀναφερομένων εἰς τὰ δόγματα τῆς νέας πίστεως ἐπικρατεῖ ὁ συμβολισμός. Συχνότερον πάσης